سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

اداره مخطوطات

نام کتاب: دستور العلاج — ناقص آخر

مؤلف متن: سلطانعلی طبیب — محشی: [illegible]

شارح: — مترجم:

تاریخ تحریر: ق ۱۲ — نوع خط: نستعلیق — تعداد سطر: ۱۸

نام کاتب:

موضوع: طب — زبان: فارسی — عدد اوراق: ۱۷۸

طول: ۲۴ — عرض: ۱۵ — شماره عمومی: ۳۰۶۹۸

وقفی / خریداری: [illegible] — تاریخ وقف: تیر ۱۳۸۳

ملاحظات: [illegible]

هذا

کتاب دستور العلاج سلطان علی طبیب جنابد خراسانی طاب ثراه

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس و ستایش حضرت علیمی را که نسخهٔ شفای سقم الذی ازل الداء کلیات حکمت بالغهٔ آن موجرات
جهه ترتیب مزاج انسانی از ودار الشفای فیض بخشش ما هو شفاء و رحمة للمؤمنین عزا هو یطعمنی و یشفین ترتیب نموده
و فرمان قضا جریان سلاطین نامدار و خواقین روزگار را جهه نظام اسباب و صحت مزاج ملک و ملوک و علامات
علاج علل و خلل چون روح در آورده و شرایین بدان مملکت روان فرموده طبیب لبیب مرحمت ایشان را
دستگیری مرجا که حرکت نبض ایشان بسبب عرض و مرض او از قانون اعتدال انحراف نموده باشد
ید بیضا ارزانی فرموده صلوة صلوات و تسلیمات زاکیات نثار سلطان مسند رسالت پادشاه سریر جلالت
حکیمی که کلیات قانون شفا که جامع اسباب عقل ابدان حجت داران ملت و حاوی آداب تشفی امزجه
بیماران امت و طبیب شرع مطهر اوست هران عاقل که بر منهاج متابعت او سلوک نموده از بحران مرض
خلاصی یافته و بر آل و اصحاب کرام با احترام که صرافان نقود اسرار قلوب و نجات و صافان
عقود اظهارند مداوای ذنوب و معالجات تند و اصل و متواصل باد **اما بعد** سبب تالیف این
کتاب آنست که چون احتیاج تمام آدمیان با حکام طبیه و قواعد علاجیه روشن و معلومست و مخفی
نیست و در نفس امر علم شریف چنانچه حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرموده که العلم علمان

علم الابدان و علم الادیان و دیگر بر لفظ در ربار آنحضرت گذشته لکل داء دواء فاذا اجاب داء
الدواء برئ باذن الله تعالی و بحضرت موسی کلیم علی نبینا و علیه السلام امر فرموده است در وقتی که شاول
دوا میکرده و میگفته که درد تو داده درمانهم عنایت کن خطاب در رسیده ارید ان تبطل حکمتی
یتوکل علی من اودع المنافع هذه العقاقیر فبعزتی و جلالی لا اشفیک حتی تستعمل ما عنوا و چون از زمان
هجرت حضرت نبوی علیه الصلوة و السلام نهصد سال گذشته بود و مدت چهل سال که بحث علوم شریف
طب و علاج در خراسان و ما وراء النهر بتخصیص در بلدهٔ سمرقند صانها الله تعالی عن الافات و البلیات اشتغال
می نمود و در ملازمت اعلی خاقانی که خاک رهش افسر شاهان جهان از زینت و تاج شهنشاهی که طواف
درگاه عالم پناهش سلاطین روی زمین را در مرتبهٔ کعبه و معراج بعون عنایت ربانی اساس کوکبهٔ جهانبانی
در عهد آن سلیمان زمانی بمرتبهٔ کمال رسیده و بیمن هدایت سبحانی عروج بر مدارج سریر شوکت پادشاهی
با سهل وجوه میسر گردیده ملک بخت نشین بخت نشان افتخار و اعاظم خواقین زمان ماحی آثار ظلم
و عدوان کیخسرو و فریدون سپاه سایهٔ لطف اله خاقان منصور کوچکونجی خان خلد الله تعالی ملکه و دولته
و افاض علی العالمین بره و احسانه میسر گردیده بوده و بانواع عنایات و الطاف سرافراز گشته و اکثر
سلاطین عظام و خواص و عوام جهه علاج باین بنده داشته تا آنکه حضرت کیوان رفعت جمجاه ظل اله
شحنهٔ اعظم الخواقین ابو المظفر محمود سلطان را مرض کلی در آخر واقع شده بوده و این فقیر حقیر سلطانعلی
طبیب خراسانی الجنابدی را طلب نموده و بعد از صحت مزاج شریف اشارت فرموده اند که اگر
کتاب تصنیف کنید که خاص و عام از و فایده یابند و طریق علاج هر مرض مشروح نوشته شود مناسب
می نماید با وجود کثرت اشتغال بنا بر فرموده آنجناب که الامور معذور آنچه از کتب معتبر معلوم و تجربه
نموده رساله مشروح مرقوم جهه استعلاج و موسوم شد بدستور العلاج امید وارست که اگر بر معایب

رجوع

[illegible]

[illegible]

در اول

سیم رسم سفیده بقدر ربع و نصف مرتبه التشکیل ... درده کاسه به درتا به اهنی علیه مصعد را دارات ... تقدر انکه یک انگشت بالا ان ... اضافه نمایند
و ... ملایم کرشند تا آب آن جذب کند ... مرتبه ... هم جوزه ... بزمان ... زاد داده ... عفونه
... بزرگ که باید ... داده ... ملایم ... اتمام تقطیر ... در کاسه ... حل کنند ... آن ...
نمایند تا یک ... دو صاع ... که ... برریزند ... قمر ... دیگر ...
از سم مدبر ... عنبه ... مدبر
... زیر تا لا
و ... زهره ... میناید

حد نوره ... کالعلقه ... عقاب ... سبعه ایام ... ثم ... سبعه مرات ثم ... النصف ... الاول ...
و ... زیبا

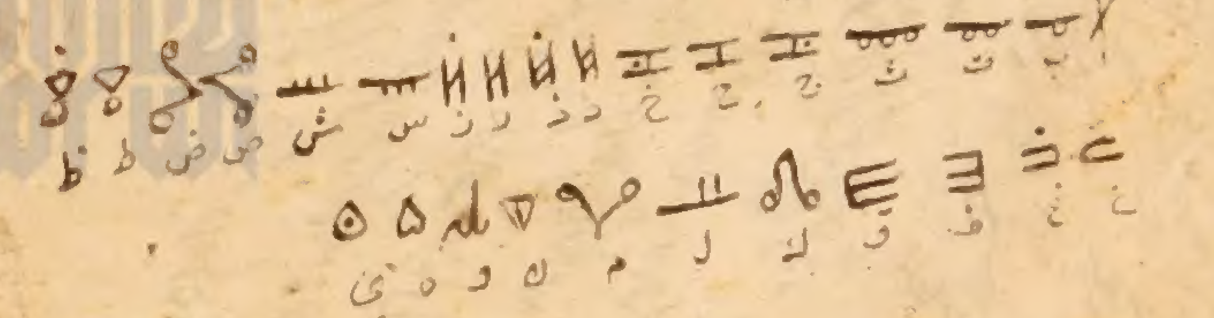

قم رملی الف با

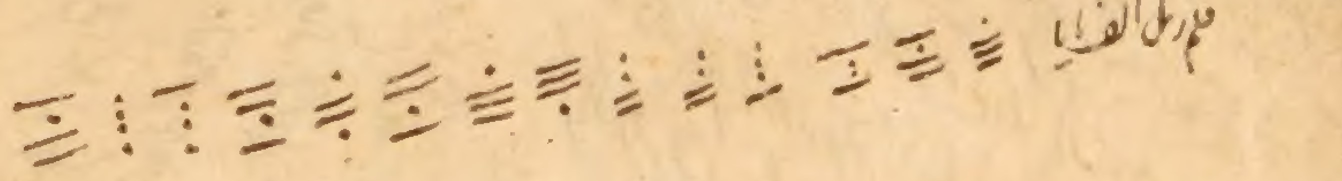

... ربع الفلک ... ثمن ... الربع والرابع ... الخروج والدخول ...

۱۳۰۵ پنجم محرم الحرام